DZIENNIK URZĘDOWY
MINISTERSTWA SPRAW ZAGRANICZNYCH RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

№ 10	Warszawa, dnia 30 października 1928 roku	Rok X

P.V.1708.

77.

INSTRUKCJA

DLA PP. PEŁNOMOCNIKÓW RZĄDU, UPOWAŻNIONYCH DO ZAWIERANIA UMÓW Z OBCEMI PAŃSTWAMI.

W celu uniknięcia często zdarzających się w ostatnich czasach błędów w oryginałach międzypaństwowych umów, już po ich podpisaniu, niezgodności postanowień tych umów z wewnętrznem ustawodawstwem polskiem, wreszcie pewnych braków co do formy, w jakiej winny być przygotowane do podpisu pełnomocników układających się stron oryginały tych umów, Ministerstwo Spraw Zagranicznych podaje do wiadomości i do ścisłego przestrzegania, co następuje:

1) Art 49 ust. 1 konstytucji Rz. P. stanowi, że wszelkie umowy z obcemi państwami zawiera Prezydent Rz. P.; w praktyce oznacza to, że pełnomocnik Rządu, wyznaczony do rokowań i podpisania odnośnej umowy z obcem państwem, winien posiadać odpowiednie pełnomocnictwo, wystawione na jego imię za podpisem Pana Prezydenta Rz P. i za kontrasygnaturami pp. Prezesa Rady Ministrów i Ministra Spraw Zagranicznych. Wzmianka o wzajemnem okazaniu sobie pełnomocnictw przez pełnomocników układających się stron winna zawsze znajdować się in fine préambule'u każdej umowy międzypaństwowej. Zredagowanie i uzyskanie wspomnianego pełnomocnictwa należy do kompetencji Wydziału Traktatowego M. S. Z., do którego też odnośny resort państwowy, wyznaczający swego przedstawiciela na pełnomocnika, winien się zwrócić z odpowiednim wnioskiem, podając z jakiem państwem ma być zawarta umowa, jej krótką nazwę, imię, nazwisko i stanowisko służbowe pełnomocnika, przyczem jest bezwzględnie konieczne, aby te wnioski nadchodziły do Wydziału Traktatowego M. S. Z. przynajmniej

na 8 — 10 dni przed datą podpisania danej umowy lub podjęcia rokowań, ponieważ uzyskanie potrzebnych na pełnomocnictwie kontrasygnatur i podpisu Pana Prezydenta Rz. P. najczęściej tyle czasu zabiera.

2) Umowy międzypaństwowe, o ile chodzi o liczbę stron w nich układających się, dzielą się na umowy dwustronne i wielostronne i noszą rozmaite nazwy, jako to: traktaty (traités), pakty (pactes), konwencje (conventions), układy (accords), porozumienia (arrangements), układy protokólarne (arrangements protocolaires), modus vivendi (prowizoryczny układ), deklaracje (déclarations), protokóły (protocoles), wymiany not (échanges de notes). Zgodnie z przyjętym zwyczajem i zależnie od doniosłości przedmiotu umowy, nazwa „traktatów" lub „paktów" nadawana jest umowom pierwszorzędnej wagi dla Państwa, a więc: umowom o zawarciu pokoju, przyjaźni, sojuszu, koncyljacyjno-arbitrażowym, ekstradycyjnym; nazwa „konwencyj" — najczęściej umowom zbiorowym, umowom handlowym dwustronnym, poza tem ta nazwa jak i nazwa „układy" (accords) stosowane są do wielkiej liczby najrozmaitszych umów, regulujących stosunki gospodarcze, ekonomiczne, administracyjne i t. p.

Nazwa „protokół" lub „porozumienie" (arrangement) może być nadawana porozumieniom resortowym, t. j. tym, które bywają zawierane między analogicznemi urzędami umawiających się stron w celu uregulowania jakiejkolwiek mniej ważnej kwestji natury administracyjnej. Pozatem wyraz „protokół" stosowany bywa pod nazwą „protocole de clôture" lub pod nazwą „protocole final" do porozumień dodatkowych, umieszczanych poza umową główną, lub też jako nazwa umowy, interpretującej zmiany w innej umowie.

Przy sporządzaniu projektu umowy należy więc dążyć (w porozumieniu z kontrahentem) do ustalenia należytej nazwy umowy, z oznaczeniem między jakiemi państwami jest ona zawierana i do ujęcia w skróceniu jej przedmiotu. Stanowi to tytuł umowy, który później, po ratyfikacji, figurować ma we wszystkich tekstach lub wydawnictwach urzędowych.

Po tytule umowy, należy umieścić préambule umowy, który winien, o ile możności, zaczynać się od słów:

> „S. E. le Président de la République de Pologne et S. E. le (nazwa prezydenta lub głowy obcego państwa) animés du désir de régler (wymienić jaki rodzaj spraw czy stosunek reguluje umowa), ont résolu de conclure une convention (lub accord) et ont nommé, à cet effet, pour leurs plénipotentiaires, à savoir:
>
> S. E. le Président de la République de Pologne:
>
> M. .... (imię, nazwisko, stopień naukowy, stanowisko służbowe);
>
> S. E. (lub Sa Majesté) .... (nazwa głowy obcego państwa):
>
> M. idem;

lesquels, aprés s'être communiqué leurs pleins pouvoirs respectifs, trouvés en bonne et due forme, sont convenus des dispositions suivantes".

W pewnych wypadkach préambule może zawierać bardziej szczegółową motywację i uzasadnienie powodów zawarcia umowy; ma to szczególne znaczenie przy interpretacji umów politycznych. Następują artykuły umowy, ujmujące przedmiot jej merytorycznie.

Wspomniany wyżej tytuł umowy, jej préambule oraz sam tekst umowy winny być sporządzone z uwzględnieniem reguły alternatu, t. j. w egzemplarzu oryginału umowy, przeznaczonym dla Rządu polskiego, w odnośnych zdaniach na pierwszem miejscu należy umieszczać wyrazy „Pologne", „Gouvernement polonais", „République de Pologne", „Président de la République de Pologne" „polonais" i t. p. na drugiem zaś miejscu odpowiednie nazwy, dotyczące drugiego kontrahenta.

W konwencjach zbiorowych reguła ta nie ma zastosowania, ponieważ kontrahenci bywają zwykle wymieniani w porządku alfabetycznym.

W artykułach końcowych (dispositions finales), gdzie jest mowa o ratyfikacji umowy, o jej wymówieniu, o czasie jej trwania, sposobie przedłużania (np. tacite reconduction), wymianie dokumentów ratyfikacyjnych i wejściu w życie umowy, należy bezwzględnie przestrzegać, aby było zaznaczone miejsce wymiany, przyczem, o ile podpisanie umowy następuje w stolicy jednego państwa, to wymiana dokumentów ratyfikacyjnych, zgodnie z istniejącym zwyczajem, odbywa się w stolicy drugiego kontrahenta. Pozatem należy unikać umieszczania postanowienia końcowego o wejściu w życie umowy z dniem podpisania. Postanowienie takie, biorąc rzecz ściśle, sprzeczne jest z pojęciem umowy międzynarodowej jako takiej, gdyż podpisany przez pełnomocników tekst umowy jest zaledwie *projektem* umowy i pozostaje nim aż do chwili ratyfikacji, mocą której zostaje wyrażona właściwa zgoda na zawarcie umowy.

Do perfekcji zgody obustronnej konieczna jest ratyfikacja drugiego kontrahenta. Ratyfikacja wiąże stronę ratyfikującą, ale jej jeszcze nie obowiązuje; następuję to dopiero w chwili, gdy drugi kontrahent dokona również aktu ratyfikacji. „Perfekcja" czyli właściwe zawarcie umowy ma miejsce w chwili wymiany dokumentów ratyfikacyjnych, ponieważ każda ze stron otrzymuje w postaci dokumentu ratyfikacyjnego drugiej strony dowód, że dokonała ona istotnie ratyfikacji umowy. O wymianie dokumentów ratyfikacyjnych spisuje się specjalny „procès-verbal d'échange". W umowach zbiorowych aktem równorzędnym aktowi wymiany dokumentów ratyfikacyjnych jest złożenie ich (dépôt des ratifications) w archiwach odnośnego rządu lub w archiwach Sekretarjatu Ligi Narodów. Z okazji złożenia spisuje się również „procès-verbal de dépôt des ratifications". Po wymianie następuje zwykle okres 15

lub 30-dniowy, t. zw. „vacatio conventionis", przewidziany w danej umowie, który służy dla opublikowania umowy w odnośnych organach prasy urzędowej stron. Umowa wchodzi w życie dopiero z upływem wskazanego okresu i staje się prawomocna; z powyższego więc wynika, że po dokonaniu wymiany lub złożeniu dokumentów ratyfikacyjnych i przed upływem wspomnianego okresu umowa już obowiązuje, lecz nie działa, z upływem zaś jego zarówno obowiązuje jak i działa. Dopiero z chwilą ratyfikacji projekt umowy staje się umową. Potwierdza to też końcowy ustęp każdego pełnomocnictwa, wystawionego do rokowań i podpisania umowy, ponieważ zawiera on zawsze wzmiankę „sous réserve de Nos Lettres de ratification que Nous ferons délivrer conformément aux prescriptions de la Constitution Polonaise".

Nie powinien więc projekt umowy obowiązywać z chwilą podpisania, o ile naturalnie nie zachodzą specjalne i zupełnie wyjątkowe okoliczności, nakazujące ze względu na interesy państwowe takie postanowienie przyjąć.

Wejście w życie umowy następuje po wymienieniu dokumentów ratyfikacyjnych i winno być od tej chwili oddzielone pewnym okresem czasu niemniej niż 2 tygodniowym celem dokonania ogłoszenia tekstu umowy w Dzienniku Ustaw Rz. P. Umowy t. zw. resortowe stanowią pod tym względem wyjątek, gdyż mogą obowiązywać z dniem podpisania i najczęściej zatwierdzeniu ani ratyfikacji nie podlegają.

Należy zawsze dążyć do oznaczenia w umowie daty czy też terminu wejścia umowy w życie, w przeciwnym bowiem razie przyjmuje się, że umowa obowiązuje z dniem podpisania, co, jak wyżej wspomniano, nie jest wskazane.

Niezawsze wszakże wymiana dokumentów ratyfikacyjnych jest wyłącznym sposobem perfekcji umowy: możliwy jest również tryb inny, np. przez zastrzeżenie, że umowa wchodzi w życie po 15 czy 30 dniach od chwili jej aprobaty przez ciała ustawodawcze i ratyfikacji przez głowę państw układających się, o czem strony obowiązują się wzajemnie zawiadomić.

3) Tekst umowy winien być zredagowany w języku francuskim, który najczęściej też bywa używany; o ile jednak przyjęty będzie tekst w języku kontrahenta i w języku polskim, to ten ostatni w oryginale umowy, przeznaczonym dla Polski, winien znajdować się na pierwszem miejscu. Jeżeli kontrahent życzy sobie zredagowania umowy w jego języku, konieczne jest, aby umowa zredagowania została również w języku polskim z zachowaniem reguły alternatu; w postanowieniach końcowych winna być wzmianka, w jakich językach umowa jest sporządzona i który z tekstów czy też obydwa jest miarodajny w razie wątpliwości interpretacyjnych. Podpis pełnomocnika Rządu na oryginale polskim winien być, zgodnie z wspomnianą regułą alternatu, położony na pierwszem miejscu.

Przy podpisach powinny być na laku pieczątki pełnomocników (herbowe lub monogramowe).

Oryginał umowy winien być sporządzony pod osobistem kierownictwem pełnomocnika starannie, pismem maszynowem, na ozdobnym papierze, bez najmniejszych błędów i poprawek w tekście; zakończenie tekstu należy umieścić, o ile można, na nowej stronie, mając na względzie, aby pod podpisami pełnomocników pozostawało jeszcze pół strony en blanc. O ile umowa sporządzona jest w dwóch językach, należy przygotować oddzielnie obydwa teksty umowy z zachowaniem reguły alternatu i pilnie bacząc, aby teksty były najściślejszym przekładem jeden w stosunku do drugiego.

Przed podpisaniem umowy pełnomocnicy winni wspólnie sprawdzić i skolacjonować odnośne oryginały, ponieważ wprowadzenie poprawek po podpisaniu umowy, a tem bardziej po jej ratyfikacji, nastręcza wielkie trudności ze względu na to, iż wszelkie nawet skądinąd drobne poprawki, poza ortograficznemi, nie mówiąc już o takich, jak dodanie brakującego wyrazu lub zdania, skreślenie wyrazu, zamiana jednego wyrazu na drugi, zmiana cyfr i t. p., wymagają porozumienia się z drugą stroną układającą się, ujęcia tego porozumienia w formę specjalnego protokółu i poddania go następnie ratyfikacji w tym samym trybie, co samej umowy; wreszcie drugi kontrahent nie zawsze wyraża swą zgodę co do sposobu, w jaki błędy mają być sprostowane, wobec czego postępowanie ratyfikacyjne, a tem samem wejście w życie umowy ulec musi zwłoce, co nie odpowiada często celowi, dla którego umowa została podpisana.

Co do meritum samej umowy zachodzi bezwzględna konieczność uprzedniego i wyczerpującego uzgodnienia projektu umowy pod tym względem z ustawodawstwem wewnętrznem polskiem i dlatego zaleca się najusilniej konsultację z temi wszystkiemi resortami administracyjnemi, które dana umowa może interesować, lub które powołane będą następnie według kompetencji do wykonywania postanowień umowy. Po ustaleniu tekstu projektu umowy, powinien on być przed podpisaniem przesłany obowiązkowo do wglądu do Wydziału Traktatowego

Ratyfikacja umowy, podpisanej bez uprzedniego uzgodnienia kwestyj lub spraw omawianych w niej z zainteresowanym lub kompetentnym resortem, nie może być przeprowadzona w trybie normalnym, może być natomiast całkowicie uchylona, co oczywiście ujemne tylko spowoduje wrażenie i skutki nazewnątrz.

4) Specjalnie pełnomocnicy winni mieć na uwadze sprawę obowiązkowej konsulacji Senatu W. M. Gdańska w myśl postanowień art. 6 konwencji paryskiej z 9 listopada 1920 przed zawarciem konwencyj handlowych, w których Gdańsk ma uczestniczyć.

Konsultacje te przeprowadza Ministerstwo Przemysłu i Handlu w ścisłem porozumieniu z Ministerstwem Spraw Zagranicznych i Komi-

sarzem Rz. P. w Gdańsku i w takim terminie, aby wprowadzenie do konwencji tych czy innych zmian lub uzupełnień w związku z powyższą konsultacją mogło nastąpić zawsze przed podpisaniem konwencji.

Po przeprowadzeniu konsultacji z Senatem gdańskim i wyrażeniu przez niego życzenia wzięcia udziału w konwencji, należy umieścić w projekcie konwencji, w wykonaniu punktu 2-go polsko-gdańskiej umowy co do sposobu notyfikacji zainteresowanym krajom o charakterze kontraktowym Wolnego Miasta Gdańska w traktatach handlowych, podpisanej w Gdańsku 4 maja 1924, artykuł, t. zw. gdański, o brzmieniu następującem:

> „Le Gouvernement polonais, auquel il appartient d'assurer la conduite des affaires extérieures de la Ville Libre de Dantzig, en vertu de l'art. 104 du Traité de Versailles et des articles 2 et 6 de la Convention de Paris entre la Pologne et la Ville Libre de Dantzig du 9 novembre 1920, se réserve le droit de déclarer que la Ville Libre est Partie Contractante de la présente Convention et qu'Elle accepte les obligations et acquiert les droits en dérivant.
>
> Cette réserve ne se rapporte pas aux dispositions de la présente Convention que la République de Pologne contracte en ce qui concerne la Ville Libre de Dantzig, conformément à ses droits découlant des traités y relatifs".

Udział Gdańska w konwencji handlowej polega na tem, że postanowienia celne zaczynają obowiązywać na obszarze Gdańska równocześnie jak w Polsce, ponieważ Gdańsk należy do obszaru celnego Polski, inne zaś postanowienia konwencji rozciągnięte zostają na Gdańsk w 15 dni po otrzymaniu przez drugiego kontrahenta notyfikacji Rządu polskiego o tem, że Gdańsk, zgodnie z odnośnym artykułem konwencji, staje się w niej stroną kontraktującą.

Przy zawieraniu wszelkich innych umów (nie handlowych), w których Gdańsk jest zainteresowany, winna być stosowana procedura, wskazana w art. 6 konwencji paryskiej polsko-gdańskiej z 1920 r., t. j. uprzednie przeprowadzenie odpowiedniej konsultacji z Gdańskiem, przytem konsultacja w tych wypadkach kompetencyjnie nie należy już do Ministerstwa Przemysłu i Handlu.

5) Udział Polski w umowach wielostronnych może być uskutecz niony albo w drodze podpisania takiej umowy międzynarodowej podczas obrad konferencji lub kongresu, poświęconego odnośnemu zagadnieniu, bądź też przez zgłoszenie przystąpienia Polski do umowy ex post, już po jej podpisaniu przez innych kontrahentów, o ile oczywiście umowa jest otwarta czyli że zawiera postanowienie, umożliwiające dokonanie wspomnianego przystąpienia.

Podpisanie umowy następuje na podstawie pełnomocnictwa, wydanego pełnomocnikowi za podpisem Prezydenta Rz. P. Pełnomocnictwo

upoważnia do wzięcia udziału w charakterze delegata Rządu polskiego w pracach konferencji lub kongresu, na który Rząd polski został zaproszony przez odnośny rząd oraz do podpisania, z zastrzeżeniem następnej ratyfikacji, wszelkich układów lub akt, dotyczących spraw, które będą umieszczone na porządku dziennym konferencji.

Zgłoszenie przystąpienia do danej umowy wielostronnej ex post następuje w drodze notyfikacji dyplomatycznej, dokonywanej na mocy odpowiedniej instrukcji przez posła Rz. P. w odnośnem państwie, po uprzedniem jednak powzięciu przez Radę Ministrów uchwały lub przyjęciu przez Sejm ustawy, upoważniającej Ministra Spraw Zagranicznych do zgłoszenia przystąpienia, w zależności od tego, czy dana umowa, ze względu na zawarte w niej postanowienia, należy do kategorji umów, wymienionych w ust. 2-gim art. 49 konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, czy nie. Zgłoszenie przystąpienia bywa często ograniczone pewnym terminem, przed którego upływem winno ono być dokonane.

6) Udział W. M. Gdańska w umowach zbiorowych.

Możliwe są tu trzy ewentualności: 1) gdy na międzynarodowej konferencji, podczas której następuje podpisanie umowy zbiorowej obecny jest szef delegacji polskiej, będący równocześnie zawsze szefem delegacji gdańskiej, wówczas umowa ta może być podpisana przez szefa delegacji polskiej zarówno w imieniu Polski jak i za W. M. Gdańsk, o ile ono wyraziło już przedtem na to zgodę, 2) o ile Gdańsk w danej konferencji nie uczestniczy, umowa zaś należy do rzędu otwartych, to powinna być przeprowadzona uprzednio konsultacja w myśl art. 6 konwencji paryskiej z 9 listopada 1920, poczem dopiero, po wyrażeniu przez Gdańsk zgody, następuje przystąpienie Gdańska do umowy przez notyfikację w drodze dyplomatycznej, wreszcie 3) gdy umowa jest zamknięta i Gdańsk nie bierze udziału w międzynarodowej konferencji, której wynikiem jest dana umowa, wówczas delegat Polski, obecny na konferencji winien uczynić zastrzeżenie co do ewentualnego podpisania umowy za Gdańsk ex post, o ile oczywiście takie zastrzeżenie będzie możliwe, poczem nastąpić winna konsultacja Gdańska i złożenie ewentualnie podpisu za Gdańsk przez przedstawiciela dyplomatycznego Polski w odnośnem państwie.

Udział Gdańska w powyższych konwencjach ma miejsce o tyle, o ile Polska w nich również uczestniczy.

Minister

(—) *August Zaleski.*

Warszawa, 9/X 1928.

78.

G.M.O.7220.

A K T

USTANAWIAJĄCY KONSULAT HONOROWY RZ. P. W BANJA LUCE.

Niniejszem ustanawia się Konsulat Honorowy Rz. P. w Banja Luce.

Okrąg Konsulatu Rz. P. w Banja Luce obejmie województwa (wielkie żupanje): Banja Luka, Bihać, Tuzla i Travnik.

Konsulat Honorowy Rz. P. w Banja Luce podlega służbowo Konsulatowi Generalnemu Rz. P. w Zagrzebiu.

Konsulat Honorowy Rz. P. w Banja Luce zaliczony zostaje do Konsulatów Honorowych, nieposiadających pełnego uprawnienia, i zakres jego działania określony zostaje zgodnie z okólnikiem Nr. K. I. 14743 z 10 grudnia 1923 (Dz. Urz. M. S. Z. Nr. 16, p. 196).

Za Ministra

(—) *A. Wysocki*

Podsekretarz Stanu

Warszawa, 16/X 1928.

79.

K.I.7116.

O K Ó L N I K

W SPRAWIE WYDANIA ZBIORU PRZEPISÓW O SŁUŻBIE KONSULARNEJ.

Wzrastająca liczba poszczególnych zarządzeń, regulujących czynności konsulów wyłania konieczność przeglądu całego odnośnego materjału, ustalenia jego ważności i aktualności, systematycznego ujęcia i zbiorowego wydania w formie przejrzystej, pozwalającej na szybką orjentację co do przepisów, obowiązujących w każdej kwestji.

Z okazji zamknięcia okresu dziesięciolecia polskiej służby konsularnej zarządzam zestawienie zbioru przepisów, regulujących czynności służby konsularnej, i wydanie ich w formie książki, która się ukaże w handlu; dla urzędów konsularnych do książki tej dołączony zostanie do użytku służbowego tajny aneks, zawierający zarządzenia natury tajnej i poufnej.

W tym celu polecam, by wszystkie wydziały, które wydały urzędom konsularnym jakiekolwiek zarządzenia natury ogólnej, zebrały wszystkie ważne i aktualne w dniu 10 listopada r. b. zarządzenia i dostarczyły je **do dnia 1 grudnia r. b.** Wydziałowi Ogólnemu Departamentu Konsularnego, Referat Ustawodawstwa Konsularnego (K. I. C.), wraz z systematycznem streszczeniem tych zarządzeń (odnośnie do zarządzeń, zawartych w Dzienniku Ustaw Rz. P., Monitorze Polskim, Dzienniku Urzędowym M. S. Z. i t. p. wystarcza ich zacytowanie).

W tym celu powołuję Komisję Redakcyjną pod przewodnictwem p. Dyrektora Departamentu Konsularnego z udziałem pp. Naczelników Wydziałów Ogólno-Konsularnego, Traktatowego, Historyczno-Naukowego, Budżetowo-Gospodarczego i Radcy Prawnego oraz Referenta do spraw ustawodawstwa konsularnego, która zajmie się przeglądem dostarczonych materjałów, ich ewentualnem uzupełnieniem oraz redakcją i wydaniem omawianego zbioru.

Podkreślając ważność tej akcji, zaznaczam, że wspomnianych materjałów i danych należy bezwzględnie dostarczyć terminowo i w sposób wyczerpujący, aby wydanie zbioru, projektowane w pierwszych miesiącach roku przyszłego nie uległo zwłoce.

Na dzień 15-go stycznia 1929 Komisja Redakcyjna przedstawi mi raport o stanie zebranych materjałów i o projekcie ich systematycznego ułożenia oraz o przypuszczalnym terminie wydania zbioru wraz z kosztorysem druku.

Wykonanie niniejszego okólnika powierzam p. Naczelnikowi Wydziału Ogólno-Konsularnego.

Za Ministra
(—) *A. Wysocki*
Podsekretarz Stanu

Warszawa, 26/IX 1928.

80.

K.II.a.39740.

OKÓLNIK

W SPRAWIE TRYBU POSTĘPOWANIA PRZY WYSTAWIANIU ŚWIADECTW ZDOLNOŚCI DO ZAWARCIA MAŁŻEŃSTWA ZAGRANICĄ.

Stosownie do okólnika Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Nr.AC. 9628/27/Małż./R. z 12 grudnia 1927, który Ministerstwo Spraw Zagranicznych załącza do użytku urzędowego placówek, ulegają zmianie odnośne przepisy części I okólnika M. S. Z. z 27 lipca 1922 (Dz. Urz. M. S. Z. Nr. 21 z 1922, poz. 161) w sprawie trybu postępowania przy wystawianiu świadectw zdolności do zawarcia małżeństwa zagranicą.

W myśl załączonego okólnika we wszystkich państwach, z wyjątkiem Niemiec i W. M. Gdańska, urzędy konsularne mogą wystawiać świadectwa, żądane przez władze obce lub strony, zamierzające wstąpić w związki małżeńskie, na podstawie wyniku dochodzeń, przeprowadzonych przez właściwe władze administracyjne pierwszej instancji, do których urzędy konsularne zwracają się bezpośrednio.

Wspomniane świadectwa urzędy konsularne winny wystawiać według następującego wzoru:

Nr..........

ŚWIADECTWO ZDOLNOŚCI
DO ZAWARCIA MAŁŻEŃSTWA.

Konsulat Rzeczypospolitej Polskiej w .... na podstawie wyniku dochodzenia przeprowadzonego przez Starostwo (Komisarjat Rządu, Magistrat m. Lwowa, Krakowa) w ...., zaświadcza, że p. ...., obywatel Państwa Polskiego, zamieszkały w ...., urodzony dnia .... roku, syn .... i .... z .... posiada w myśl ustaw krajowych polskich zdolność prawną do zawarcia małżeństwa.

Świadectwo niniejsze ważne jest na przeciąg sześciu miesięcy, licząc od dnia wystawienia.

(Siedziba urzędu) .... (data) ....

(Podpis) ....

(Pieczęć)

Ministerstwo Spraw Zagranicznych zaznacza, że podany wzór w zależności od wymagań władz odnośnego państwa może ulegać zmianom.

Świadectwa zdolności do zawarcia małżeństwa dla obywateli polskich, zamieszkałych na obszarze Rzeszy Niemieckiej i na terytorjum W. M. Gdańska, wystawiają ze względu na wymagania ustawodawstwa niemieckiego polskie władze administracyjne.

Za Ministra
(—) *W. Babiński*
Dyrektor Departamentu

Warszawa, 22/III 1928.

MINISTERSTWO
SPRAW WEWNĘTRZNYCH
Nr.AC.9628/27/Małż.R.

Warszawa, dn. 12 grudnia 1927 r.

Przedmiot: Tryb postępowania przy wystawianiu świadectw zdolności do zawarcia małżeństwa zagranicą.

OKÓLNIK Nr. 217

Do

wszystkich pp. Wojewodów i p. Komisarza Rządu na m. Warszawę.

Świadectwa zdolności do zawarcia małżeństwa dla polskich obywateli, zamieszkałych zagranicą i tam zamierzających wstąpić w związki małżeńskie, wydają dotychczas:

1) **dla osób, pochodzących z b. zaboru rosyjskiego,** prowadzący odnośne akta stanu cywilnego, na zasadzie okólnika Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Nr. 122 z dnia 10 listopada 1921 r. Nr. AE. 3385;

2) **dla osób, pochodzących z b. zaboru austrjackiego,** władze policyjne, na zasadzie administracji ogólnej I instancji w myśl reskryptu austrjackiego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 27 kwietnia 1873 r. Nr. 13505;

3) **dla osób, pochodzących z b. zaboru pruskiego,** miejscowe władze policyjne, na zasadzie rozporządzenia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 12 czerwca 1879 r. (Dz. Rozp. 1880, str. 2).

Świadectwa te podlegają legalizacji władz administracyjnych wszystkich instancyj oraz Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

System ten, jako zbyt skomplikowany i przewlekły, okazał się wysoce niepraktycznym i wymaga zasadniczych zmian.

Mając to na względzie Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwem Spraw Zagranicznych uchyla obowiązujące obecnie, a wymienione na wstępie przepisy o wystawianiu świadectw zdolności do zawarcia małżeństwa zagranicą, i zarządza na przyszłość co następuje:

A) W odniesieniu do wszystkich państw z wyjątkiem Niemiec i W. M. Gdańska.

1. Obywatele polscy, zamieszkali zagranicą i zamierzający tam wstąpić w związki małżeńskie, winni, o ile władze odnośnego państwa wymagają stwierdzenia w myśl ustaw krajowych osobistej zdolności do zawarcia małżeństwa, zwracać się o wydanie dotyczącego świadectwa do właściwego urzędu **konsularnego polskiego.**

2. Urząd konsularny odnosi się do właściwej krajowej władzy administracji ogólnej I instancji z prośbą o przeprowadzenie dochodzeń co do braku przeszkód do zawarcia małżeństwa.

3. Wezwana władza administracyjna ogólnej I instancji przeprowadza potrzebne dochodzenia i wynik jego przesyła urzędowi konsularnemu; ten zaś na podstawie i z powołaniem się na wynik dochodzenia, przeprowadzonego przez władzę krajową, **wydaje stronie żądane świadectwo lub też odmawia go.**

4. Postępowanie wskazane w p. 3 ma zastosowanie także w tych wypadkach, w których prośba o wydanie świadectwa zdolności do zawarcia małżeństwa wpłynęła do władz krajowych z pominięciem urzędu konsularnego.

B) W odniesieniu do Niemiec i W. M. Gdańska.

Zasady, ustalone w ustępie A, doznają jednak pewnej zmiany, o ile chodzi o terytorjum Rzeszy Niemieckiej, której ustawodawstwo

wymaga świadectw, wystawianych i legalizowanych przez właściwe władze krajowe.

Tak samo przedstawia się sprawa i w stosunku do W. M. Gdańska.

Dla polskich obywateli, zamieszkałych na obszarze Rzeszy Niemieckiej i na terenie W. M. Gdańska, świadectwa do zawarcia małżeństwa **wystawiać mają wyłącznie władze administracyjne ogólnej I instancji, zaś w b. dzielnicy pruskiej miejscowe władze policyjne.**

Świadectwa, przeznaczone do użytku na obszarze Rzeszy Niemieckiej, zależnie od tego, czy zostały wydane przez starostwo, czy przez miejscową władzę policyjną, podlegają legalizacji urzędu wojewódzkiego względnie starostwa i urzędu wojewódzkiego. W myśl bowiem art. 18/1/ układu polsko-niemieckiego o obrocie prawnym, ogłoszonego w Dz. Ustaw Rz. P. Nr. 36, poz. 217 z 1926 r., dokumenty, sporządzone lub legalizowane przez polską wyższą władzę administracyjną, t. j. w danym wypadku przez urząd wojewódzki, dla użycia na obszarze Rzeszy Niemieckiej, nie potrzebują już dalszej, wyższej legalizacji. Urząd wojewódzki zalegalizowane przez się świadectwa przesyła bezpośrednio właściwemu konsulatowi Rz. P. w Niemczech.

Świadectwa, przeznaczone do użytku na obszarze W. M. Gdańska, stosownie do porozumienia, osiągniętego z Senatem gdańskim, **nie wymagają** legalizacji urzędu wojewódzkiego. Świadectwo to zatem, wystawione (b. zabór rosyjski i austrjacki) względnie legalizowane (b. zabór pruski) przez władze administracji ogólnej I instancji, władze te przesyłają bezpośrednio Komisarzowi Generalnemu Rz. P. w Gdańsku.

C) Forma świadectwa.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych ustala zarazem w miejsce dotychczasowego, następujący schemat wzoru świadectwa, wystawianego w wypadkach pod B.:

1. Dla b. zaboru rosyjskiego i austrjackiego.

Nr. ....

ŚWIADECTWO ZDOLNOŚCI
DO ZAWARCIA MAŁŻEŃSTWA.

Starostwo (Komisarjat Rządu, Magistrat m. Lwowa, Krakowa) w .... jako władza administracji ogólnej I instancji, powołana w myśl obowiązujących przepisów do wystawienia niniejszego świadectwa, zaświadcza, że obywatel polski N. N., zamieszkały w .... urodzony w .... dnia .... roku .... syn .... i .... z N. N. posiada w myśl ustaw krajowych zdolność prawną do zawarcia małżeństwa.

Świadectwo niniejsze ważne jest na przeciąg 6-ciu miesięcy, licząc od dnia wystawienia.

(Siedziba urzędu i data) ....

(Podpis) ....

(Pieczęć)

Klauzula legalizacyjna urzędu wojewódzkiego w wypadkach, gdy chodzi o użycie świadectwa na obszarze Rzeszy Niemieckiej.

2. Dla b. zaboru pruskiego.

Nr. ....

ŚWIADECTWO ZDOLNOŚCI
DO ZAWARCIA MAŁŻEŃSTWA.

Podpisany (nazwa i siedziba miejscowej władzy policyjnej) zaświadcza niniejszem, że N. N., zamieszkały w ...., urodzony w .... dnia .... roku, syn (córka) .... i .... z N. N. posiada w myśl ustaw krajowych zdolność prawną do zawarcia małżeństwa.

Świadectwo niniejsze ważne jest na przeciąg 6-ciu miesięcy, licząc od dnia wystawienia.

(Siedziba urzędu i data) ....

(Podpis) ....

(Pieczęć)

Nr. ....

Starostwo w ...., stwierdzające własnoręczność podpisu (wymienić imię i nazwisko, charakter i siedzibę wystawiającego) oraz autentyczność wyciśniętej pieczęci urzędowej, zaświadcza zarazem, że wymieniona władza w myśl obowiązujących przepisów powołana jest do wystawienia powyższego świadectwa. Zaświadcza się również, że N. N. (wymienić imię i nazwisko nupturjenta) jest obywatelem Państwa Polskiego.

(Siedziba urzędu i data) ....

(Podpis) ....

(Pieczęć)

Klauzula legalizacyjna urzędu wojewódzkiego w wypadkach, gdy chodzi o użycie świadectwa na obszarze Rzeszy Niemieckiej.

81.

M.K.O.336.

OKÓLNIK

W SPRAWIE REFERATÓW EKONOMICZNYCH.

Przy badaniu i ocenie rocznych sprawozdań ekonomicznych, przewidzianych w okólniku Pana Ministra Spraw Zagranicznych Nr.G.M.O.445 z 3 kwietnia 1927, Międzyministerjalna Komisja Opinjodawcza zwróciła uwagę na pewne niedociągnięcia, powtarzające się w różnych sprawozdaniach, a których usunięcie przy ogólnie coraz to wyższym poziomie sprawozdań przyczyni się do podniesienia ich praktycznej wartości.

Uwagi te dadzą się ująć w następujące punkty:

1) W niektórych raportach główny ciężar omówienia handlu zagranicznego przesunięto do rozdziału „Produkcja", uzupełniając odpowiednio ustępy, dotyczące poszczególnych artykułów. Metoda ta ma niezawodnie poważne walory, gdyż handel zewnętrzny stanowi konieczne uzupełnienie dla zobrazowania sytuacji produkcji, z drugiej zaś strony jedynie na tem tle może być dostatecznie wyczerpująco omówiony. Jednakowoż Międzyministerjalna Komisja Opinjodawcza uważa, że dla jasności wykładu wskazane jest, aby metodę tę stosować w całej rozciągłości tylko do towarów, odgrywających szczególnie doniosłą rolę w gospodarce danego państwa, zasadniczo przerzucając sprawy handlu zagranicznego do rozdziału specjalnego i czyniąc go w ten sposób całością skończoną i zwartą.

Rozdział raportów, p. t. „Handel zagraniczny", służyć musi jednocześnie dwu celom: z jednej strony stanowi on ważną część składową w zobrazowaniu ogólnej sytuacji gospodarczej kraju, z drugiej zaś zawierać winien informacje, potrzebne dla kupca polskiego. Pierwszy z tych momentów w pewnym stopniu może być przeniesiony do rozdziału „Produkcja", drugi — do rozdziału „Stosunki handlowe z Polską", jednak nie w tym stopniu, aby rozdziałowi „Handel zagraniczny" odbierać charakter zwartej całości. Płyną stąd wnioski:

a) że w tym wypadku należy uznać za dopuszczalne powtórzenia i to w tem znaczeniu, że te same fakty będą oświetlane z różnych punktów widzenia, i

b) że rozdział „Stosunki handlowe z Polską" uważany być winien jako swego rodzaju uzupełnienie rozdziału „Handel zagraniczny".

2) Z natury rzeczy szczególne znaczenie przy omawianiu „Handlu zagranicznego" ma dostatecznie bogaty i odpowiednio zestawiony materjał liczbowy. Materjał statystyczny, dotyczący handlu zagranicznego, ujmować należy nie w formie poszczególnych liczb stylistycznie złączonych, a w formie tablic, włączonych w treść. Przytem należy dane wartościowe przeliczać na walutę złotą, o ile w okresie sprawozdawczym miały miejsce wahania walutowe.

Charakterystyka handlu zagranicznego z reguły sprowadza się do oceny dynamiki liczb odnośnych, najprzejrzyściej się uwidaczniającej w tablicach. W treści raportu natomiast wskazywać należy przyczyny zaobserwowanych zmian, ewentualne wnioski co do dalszego ich przebiegu oraz rolę poszczególnych pozycyj bilansu handlowego w gospodarstwie wewnętrznem i światowem.

Dla należytego zorjentowania się w dynamice handlu zagranicznego pożądane jest cytowanie danych liczbowych z szeregu lat wstecz z ewentualnem wskazaniem również jednego z lat przedwojennych; dotyczy to zwłaszcza liczb obrotów globalnych.

3) Właściwą i wyrazistą wymowę uzyskają dla czytelnika polskiego liczby bilansu handlowego wówczas, gdy porównane zostaną z obrotami innych państw lub z obrotami światowemi; w analogiczny sposób liczby obrotów z Polską ujmowane być winny na tle obrotów całkowitych i danego państwa i Polski. Dane liczbowe, dotyczące światowej wymiany towarowej, publikowane są stale przez Ligę Narodów w wydawnictwie „Bulletin Mensuel de Statistique". Dotąd opublikowane zostały dane z roku 1926. Z chwilą ukazania się danych z roku 1927 Państwowy Instytut Eksportowy prześle odpowiednią tablicę z szeregu lat urzędom zagranicznym, jako załącznik do swego „Komunikatu Informacyjnego".

4) Przy omawianiu wymiany towarowej z Polską wysoce pożądane jest porównywanie miejscowych danych statystycznych z danemi polskiemi, przynajmniej odnośnie do globalnych liczb obrotów. Rzuca to pewne światło na ścisłość obustronnych metod statystycznych, pozwala się lepiej zorjentować we właściwym charakterze obrotów oraz służy poniekąd do wykrycia wymiany, dokonywanej za pośrednictwem państw trzecich. Sprawozdawcy spotykać się tu będą z różnicami bardzo znacznemi, dosięgającemi niekiedy 50% całkowitych obrotów, a najmiarodajniejsze w tych wypadkach okazuje się porównanie danych, dotyczących importu każdej ze stron.

Wobec tego, że urzędy zagraniczne rozporządzają polskiemi wydawnictwami oficjalnemi, dotyczącemi handlu zagranicznego, a Państwowy Instytut Eksportowy, prowadząc stałą ewidencję obrotów globalnych z poszczególnemi państwami, wyraził gotowość przysyłania na życzenie urzędu zagranicznego wyciągów z tej ewidencji, porównywania takie nie nastręczą trudności.

5) Praktyka wykazuje, że najdogodniejsze dla sprawozdawcy i czytelnika okazuje się włączanie dat statystycznych obrotów towarowych z Polską do rozdziału „Stosunki handlowe z Polską", przewidziane w § 9 p.1.IV.c. okólnika M.S.Z. Nr.G.M.O.445 z 3 kwietnia 1927, przyczem również tu posiłkować się należy tablicami.

Polecenia godna okazuje się tablica, zastosowana przez niektóre urzędy zagraniczne, sporządzana osobno dla importu i dla eksportu, o układzie następującym:

Towar	Import całkowity	Import z Polski	Wyliczenie ważniejszych państw konkurujących

Rzecz prosta w tablicy tej wymieniane mogą być tylko te artykuły, które w poważniejszej mierze partycypują w wymianie towarowej z Polską.

6) W omówieniu wymiany towarowej z Polską szczególną wagę posiadają wskazówki co do przyczyn wzrostu lub spadku liczb poszczególnych pozycyj. Podkreślić tu zwłaszcza należy wpływ metod handlowych, stosowanych przez dostawcę lub odbiorcę polskiego oraz uwagi co do pożądanych zmian w tym względzie.

Cennemi okażą się również uwagi, stwierdzające (odnośnie do eksportu), czy dany towar polski może liczyć na trwały zbyt w danym kraju, czy też kierunek rozwojowy gospodarstwa miejscowego każe przewidywać zastępowanie towaru polskiego krajowym lub pochodzącym z państw trzecich.

Szczególnie duże znaczenie przywiązuje się do podawania w raporcie charakterystyki kupca i konsumenta miejscowego, ocenianej z punktu widzenia zainteresowań eksportera polskiego, który do czynników tych winien się dostosować. Te ostatnie uwagi czynić winny zwłaszcza urzędy prowincjonalne.

Uwagi, zawarte w niniejszym okólniku, dotyczą rozdziałów „Handel zagraniczny” i „Stosunki handlowe z Polską”, które dla kupców i instytucyj handlowo-przemysłowych w Polsce mają szczególne znaczenie i dlatego upraszam o możliwie ścisłe ich uwzględnienie przy redagowaniu przyszłych sprawozdań.

Za Ministra

(—) *Bertoni*

Dyrektor Departamentu,
Przewodniczący Międzyministerjalnej
Komisji Opinjodawczej

Warszawa, 28/IX. 1928.

82.

A.II.K.Z.23734.

OKÓLNIK

W SPRAWIE POZOSTAŁOŚCI Z FUNDUSZU INWESTYCYJNEGO.

Niektóre urzędy zagraniczne nie przekazują z końcem roku budżetowego pozostałości z funduszu inwestycyjnego i zatrzymują je na pokrycie odpowiednich wydatków w roku następnym.

Ministerstwo Spraw Zagranicznych wyjaśnia, że fundusze inwestycyjne mogą być wydatkowane tylko w tym roku budżetowym, ewentualnie w okresie ulgowym, ustalonym przez Ministerstwo Skarbu, w którym były wyasygnowane, niewyzyskane zaś sumy z tego kredytu częściowo czy też całkowicie, należy z końcem roku budżetowego bezwzględnie zwrócić do Centralnej Kasy Państwowej.

Za Ministra
w z. Dyrektora Departamentu
(—) *K. Rościszewski*
Naczelnik Wydziału

Warszawa, 4/IX 1928

83.

K.I.7113.

OKÓLNIK

W SPRAWIE PRZESYŁANIA PRZEZ KONSULATY
ODPISÓW RAPORTÓW ADMINISTRACYJNYCH
DO POSELSTWA W KRAJU ICH URZĘDOWANIA.

W uzupełnieniu okólników swych Nr. K. I. 3765/26 (Dz. Urz. M.S.Z. Nr. 9 z 1926, poz. 106) oraz Nr. K. I. 8138/28 (Dz. Urz. M. S. Z. Nr. 10 z 1927, poz. 104) Ministerstwo Spraw Zagranicznych wyjaśnia, iż urzędy konsularne, oprócz nadsyłania do centrali Ministerstwa dwóch egzemplarzy raportów administracyjnych, winny przesyłać równocześnie odpis tychże do poselstwa w kraju ich urzędowania.

Za Ministra
(—) *W. Babiński*
Dyrektor Departamentu.

Warszawa, 5/X 1928.

84.

G.M.O.7747.

KOMUNIKAT

W SPRAWIE URUCHOMIENIA I ADRESU POSELSTWA I WYDZIAŁU KONSULARNEGO W KAIRZE.

Ministerstwo Spraw Zagranicznych komunikuje niniejszem, iż Poselstwo z Wydziałem Konsularnym Rz. P. w Kairze zostało uruchomione 15 października 1928.

Adres Poselstwa i Wydziału Konsularnego jest następujący: Égypte. Caire. 16, rue Ebn Zanki à Zamalek.

Warszawa, 30/X 1928 r.

85.

G.M.O.6823.

KOMUNIKAT

W SPRAWIE URUCHOMIENIA I ADRESU KONSULATU RZ. P. W WINNIPEGU.

Ministerstwo Spraw Zagranicznych komunikuje niniejszem, iż Konsulat Rz. P. w Winnipegu został uruchomiony 27 sierpnia 1928 i adres Konsulatu jest następujący:

Canada. Winnipeg, Man. 173, Portage Ave.

Warszawa, 25/IX. 1928.

86.

G.M.O.7133.

KOMUNIKAT

W SPRAWIE ZMIANY ADRESÓW URZĘDÓW ZAGRANICZNYCH PODLEGŁYCH M. S. Z.

Ministerstwo Spraw Zagranicznych podaje niżej nowe adresy następujących urzędów:

1) Konsulatu Generalnego Rz. P. w Medjolanie — Italie. Milano Piazza Castello 6;

2) Konsulatu Generalnego Rz. P. w Meksyku — Mexico D. F., Paseo de la Reforma 42;

3) Konsulatu Rz. P. w Szczecinie — Allemagne. Stettin, Friedrich-Karlstrasse 9;

4) Konsulatu Rz. P. w Ełku — Allemagne. Lyck. Volkstrasse 19.

5) Wydziału Konsularnego Poselstwa Rz. P. w Kopenhadze — Danemark. Copenhague, Frederiksgade 11.

87.

G.M.O.7733.

RUCH SŁUŻBOWY

WE WRZEŚNIU 1928 W CENTRALI I W URZĘDACH PODLEGŁYCH M. S. Z.

MIANOWANI:

Matuszewski Ignacy — Dyrektor Departamentu w IV st. sł. — Posłem Nadzwyczajnym i Ministrem Pełnomocnym Rz. P. II kl. w IV st. sł. przy Królewskim Rządzie Węgierskim, od 1 września 1928.

Dr. Romer Karol — Radca Ministerjalny w V st. sł. — Dyrektorem Protokółu Dyplomatycznego w V st. sł., od 15 września 1928.

Szumlakowski Marjan — Radca Ministerjalny w V st. sł. — Dyrektorem Gabinetu Ministra w V st. sł., od 15 września 1928.

Rzewuski Adam — Sekretarz Poselstwa I kl. w VI st. sł. w Poselstwie Rz. P. w Bernie — Radcą Poselstwa II kl. w VI st. sł., od 15 września 1928.

Dubicz-Penther Karol — Sekretarzem Poselstwa II kl. w VII st. sł. (prowizorycznie) z przydziałem do Poselstwa Rz. P. w Teheranie, od 1 września 1928.

Frenkiel Aharon — pracownik kontraktowy — Referendarzem w VII st. sł. (prowizorycznie), od 1 października 1928.

Pietrow Roman — Intendentem w VIII st. sł. (prowizorycznie), od 1 września 1928.

Badyńska Janina — pracowniczka kontraktowa—Sekretarzem w IX st. sł., od 1 października 1928.

Kasperowiczówna Marja — pracowniczka kontraktowa Delegacji Rz. P. przy Lidze Narodów w Genewie — Adjunktem Kancelaryjnym w X st. sł., od 1 października 1928.

PRZENIESIENI:

Szuber Franciszek — Starszy Kancelista w IX st. sł. w Konsulacie Rz. P. w Kurytybie — do Konsulatu Rz. P. w São Paulo, od 10 września 1928.

Warszawa, 26/X 1928.

88.

SPROSTOWANIE.

W Dzienniku Urzędowym Nr. 9 z 30 września 1928, na str. 174, zostało mylnie podane nazwisko „Bohdańska Janina", zamiast, jak być powinno, „Bogdańska Janina".

Zakłady Drukarskie F. Wyszyński i S ka. Warecka 15